

Василь Петрович Жмудінський*

Kyiv, Ukraine

Механізм оскарження та способи перевірки висновку експерта в кримінальному провадженні

Механізм оскарження та способи перевірки висновку експерта в кримінальному провадженні

Анотація: Статтю присвячено дослідженню механізмів оскарження та способів перевірки висновку експерта в кримінальному провадженні. Доведено, що висновок експерта, як і інші зібрані докази, слід перевіряти на його відповідність вимогам законодавства та узгодженість з матеріалами справи, а в разі виявлення порушень такий висновок має підлягати оскарженню. Зазначено, що способи перевірки висновку експерта визначено статтями 332 і 356 Кримінального процесуального кодексу України. Проте особливість здійснення вказаної перевірки висновку експерта полягає в тому, що така перевірка можлива тільки на стадії судового розгляду, а механізму перевірки висновку експерта на стадії досудового розслідування чинний КПК України не передбачає.

Звернено увагу на те, що, незважаючи на відсутність законодавчо визначеного механізму оскарження висновку експерта згідно з нормами КПК України, сторона кримінального провадження не позбавлена права оскаржити такий висновок в іншому порядку, а саме шляхом подання до Центральної експертно-кваліфікаційної комісії Міністерства юстиції України заяви

про порушення дисциплінарного провадження щодо експерта, який порушив чинне законодавство в ході проведення відповідної експертизи.

Підставами для подання зазначеної заяви про порушення дисциплінарного провадження є такі: невідповідність спеціальності експерта виду проведеної ним експертизи; невідповідність змісту питань, поставлених на вирішення експертові, вимогам Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень; застосування експертом неправильної методики проведення судової експертизи; недотримання експертом правил оформлення (структури) відповідного висновку; проведення експертом дослідження для з'ясування питань права.

Аргументовано, що в разі, якщо за наслідками розгляду питання щодо дисциплінарної відповідальності судового експерта буде встановлено порушення ним норм чинного законодавства, то такого експерта буде притягнуто до дисциплінарної відповідальності, а висновок експертизи, складений таким експертом, буде вважатись недопустимим доказом.

Ключові слова: висновок експерта, спеціальні знання, кримінальне провадження, докази, оскарження, судовий розгляд.

* Василь Петрович Жмудінський [Vasyl Petrovych Zhmudinsky] – адвокат, кандидат юридичних наук, магістр права, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1439-128X>; e-mail: zhmudin@ukr.net.

Mechanism of Appeal and Methods of Verification of the Expert Opinion in Criminal Proceedings

Abstract: The article is devoted to the study mechanisms of appeal and methods of verification of the expert opinion in criminal proceedings. It is proved that the expert opinion, as well as other collected evidence, should be verified for its compliance with the requirements of the legislation and consistency with the case materials, and if violations are detected during its preparation, such an opinion should be subject to appeal. It is indicated that the methods of verifying the expert opinion are defined by articles 332 and 356 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. However, the peculiarity of carrying out this verification of the expert opinion is that such verification is possible only at the stage of judicial proceedings, while the current Criminal Procedure Code of Ukraine does not provide for a mechanism for verifying the expert opinion at the stage of pre-trial investigation.

Attention is drawn to the fact that despite the absence of a legally defined mechanism for appealing an expert opinion in accordance with the norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine, a party to criminal proceedings is not

deprived of the right to appeal against such an opinion in a different order, namely by submitting to the Central Expert Qualification Commission of the Ministry of Justice of Ukraine an application for initiating disciplinary proceedings against an expert who violated the current legislation during the relevant expert examination.

The grounds for submitting this application for initiation of disciplinary proceedings are: non-compliance of the expert's specialty with the type of expert examination conducted by it; non-compliance of the content of questions put to the expert's decision with the requirements of scientific and methodological recommendations; application by an expert of improper methodology of forensic examination; conducting expert research to clarify issues of law.

It is argued that if, as a result of a review of the disciplinary responsibility of a forensic expert, it is found that he violates the norms of current law, then such an expert will be held disciplinarily liable, and the expert's expert opinion drawn up by such an expert will be considered inadmissible evidence.

Keywords: expert opinion, special knowledge, criminal proceedings, evidence, appeal, trial.

1. Вступ

Кримінальне процесуальне законодавство України до процесуальних джерел доказів зараховує і висновок експерта, який нібито не має наперед встановленої сили та не є обов'язковим для особи або органу, які здійснюють провадження. Проте на практиці останнього правила майже не дотримуються. У більшості випадків суд та слідчий (прокурор) ставляться до висновку експерта як до непорушної істини, яка є основною та вирішальною для обґрунтування обвинувачення та подальшого постановлення вироку (Несінов, 2017).

Висновок експерта має важливе значення для встановлення обставин кримінального провадження, тому такий висновок повинен бути повним, достовірним та об'єктивним.

Однак досить часто трапляються випадки, коли висновок експерта в кримінальному процесі містить помилки чи є неповним або завідомо неправдивим, тоді перед однією із сторін кримінального провадження, не на користь якої складено такий висновок, постає питання, як перевірити

обґрунтованість та об'єктивність цього висновку і чи підлягає він оскарженню.

Теоретичні та практичні проблеми призначення і проведення експертизи в кримінальному процесі були предметом уваги таких вчених: Н. В. Зозуля, Н. В. Кравець, О. М. Несінов, Ю. К. Орлов, О. Ю. Паладійчук, В. Г. Хахановський, Б. В. Шабаровський та інших, однак попри зроблений вказаними науковцями значний внесок у вивчення зазначених проблем, малодослідженими залишаються питання щодо наявності процесуальних механізмів оскарження та способів перевірки висновку експерта.

Метою статті є дослідження механізмів оскарження та способів перевірки висновку експерта в кримінальному провадженні.

2. Експертиза в кримінальному процесі

Проведення дослідження в кримінальному провадженні може стати необхідним етапом, коли без висновку експерта неможливо отримати інші

докази для ухвалення рішення в провадженні. Закріплення спеціальних знань, які викладено у висновку експерта, може слугувати ефективним засобом доведення в провадженні. Експерт під час проведення судової експертизи застосовує набуті знання та навички, які потребують окремого навчання. При цьому слідчий та прокурор, які проводять досудове розслідування, не володіють спеціальними, технічними та науковими знаннями, а тому змушені скористатися допомогою спеціаліста (Кравець, 2019, с. 167).

Експертиза становить дослідження наданих судом чи іншими учасниками кримінального процесу об'єктів, яке проводять експерти на основі спеціальних знань та на науковому підґрунті з метою вивчення відомостей про факти, що мають істотне значення для правильного вирішення справи, таке дослідження відбувається в процесуальному порядку з дотриманням встановлених чинним законодавством правил (Паладійчук, 2015, с. 88).

Статтею 12 Закону України «Про судову експертизу» передбачено, що незалежно від виду судочинства та підстави проведення експертизи судовий експерт зобов'язаний провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок (Закон України «Про судову експертизу», 1994).

Згідно зі ст. 101 Кримінального процесуального кодексу України (надалі – КПК України) визначено, що висновок експерта – це докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їхніми результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012). Тобто висновок експерта є процесуальним джерелом доказів, в якому відображено фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження.

При цьому висновок експерта може стати доказом у кримінальному провадженні тільки за таких умов: а) він містить фактичні дані, тобто такі, що є беззаперечними та не викликають сумніву; б) його отримано з дотриманням встановленого порядку, що дуже часто порушується; в) він має значення для кримінального провадження та належить до обставин, що підлягають доведенню (ст. 91 КПК). Також він не може ґрунтуватися на

доказах, які судом визнано недопустимими (ч. 5 ст. 101 КПК), і не може бути отриманий з істотним порушенням прав людини й основоположних свобод (ст. 87 КПК) (Несінов, 2017).

Проте в практичній діяльності деколи виникають ситуації, які свідчать про невідповідність висновку експерта вищезазначеним умовам, отож одна із сторін кримінального провадження, здебільшого сторона захисту, порушує питання про необхідність перевірки такого висновку чи його оскарження.

Проводячи аналогію з перевіркою доказів, можемо стверджувати, що висновок експерта, як і інші докази, має піддаватися перевірці.

Під перевіркою доказів ми розуміємо діяльність слідчого, прокурора, суду, слідчого судді, підозрюваного, обвинуваченого, особи, щодо якої передбачають застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, їхніх захисників та законних представників, потерпілого, його представника та законного представника, цивільного позивача, його представника і законного представника, цивільного відповідача та його представника, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, для з'ясування змісту доказів, зіставлення доказів, збирання нових доказів, що здійснюється з метою з'ясування належності, допустимості та достовірності кожного доказу (Шабаровський, 2019, с. 83).

3. Способи перевірки висновку експерта

Статтею 332 КПК України визначено, що під час судового розгляду суд за клопотанням сторін кримінального провадження або потерпілого та за наявності підстав, передбачених статтею 242 цього Кодексу, має право своєю ухвалою доручити проведення експертизи експертній установі, експертові або експертам.

Незалежно від наявності клопотання суд має право своєю ухвалою доручити проведення експертизи експертній установі, експертові або експертам за таких умов:

- 1) суду надано кілька висновків експертів, які суперечать один одному, а допит експертів не дав змоги усунути виявлені суперечності;

2) під час судового розгляду виникли підстави, передбачені частиною другою статті 509 цього Кодексу;

3) існують достатні підстави вважати висновок експерта (експертів) необґрунтованим чи таким, що суперечить іншим матеріалам справи або викликає інші обґрунтовані сумніви в його правильності (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Також стаття 356 КПК України зазначає, що за клопотанням сторони кримінального провадження, потерпілого або з власної ініціативи суд має право викликати експерта для допиту з метою роз'яснення висновку.

Суд має право призначити одночасний допит двох чи більше експертів для з'ясування причин розбіжності в їхніх висновках, що стосуються одного і того самого предмета чи питання дослідження.

Кожна сторона кримінального провадження для доведення або спростування достовірності висновку експерта має право надати відомості, які стосуються знань, умінь, кваліфікації, освіти та підготовки експерта (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Отже, ст. 332 та ст. 356 КПК України передбачено такі способи перевірки висновку експерта:

- виклик експерта для допиту з метою роз'яснення його висновку, в ході якого експертів ставлять запитання сторона обвинувачення, сторона захисту, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, їхні захисники та законні представники, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, а також головуючий і судді, а експерт надає відповіді;
- одночасний допит двох чи кількох експертів;
- надання стороною кримінального провадження відомостей, які стосуються знань, умінь, кваліфікації, освіти та підготовки експерта;
- призначення повторної чи додаткової експертизи, зокрема з власної ініціативи суду (Шабаровський, 2019, с. 84).

Крім того, у п. 17 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах» від 30 травня 1997 р. № 8 роз'яснено низку проблем. Зазначено,

що під час перевірки й оцінки експертного висновку суд повинен з'ясувати таке:

- чи було дотримано вимог законодавства під час призначення й проведення експертизи;
- чи не було обставин, які виключали участь експерта в справі;
- компетентність експерта і чи не вийшов він за межі своїх повноважень;
- достатність поданих експертів об'єктів дослідження;
- повноту відповідей на порушені питання та їхню відповідність іншим фактичним даним;
- узгодженість між дослідницькою частиною та підсумковим висновком експертизи;
- обґрунтованість експертного висновку та його узгодженість з іншими матеріалами справи (Постанова Пленуму Верховного Суду України, 1997).

Отже, виходячи з системного аналізу досліджуваного питання, констатуємо, що за допомогою вищенаведених способів сторони кримінального провадження мають процесуальну можливість ініціювати перевірку висновку експерта в кримінальному процесі на відповідність його вимогам законодавства та узгодженість з матеріалами справи.

Особливістю здійснення зазначеного процесу є те, що перевірку такого висновку експерта можна здійснити виключно на стадії судового розгляду, тобто під час слухання справи по суті і практично неможливо здійснити перевірку висновку експерта на стадії досудового розслідування, оскільки чинним КПК України не передбачено такого механізму.

Однак ми вважаємо, що, незважаючи на відсутність такого механізму в чинному КПК України, сторони кримінального провадження не позбавлені права ініціювати перевірку висновку експерта чи оскаржити такий висновок в іншому порядку, передбаченому законодавством України.

4. Подання скарги до Міністерства юстиції України

Статтею 290 КПК України визначено, що, визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального

акта чи клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, прокурор або слідчий за його дорученням зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захисникові, законному представникові та захисникові особи, щодо якої передбачають застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування.

Надання доступу до матеріалів включає в себе можливість робити копії або відображення матеріалів (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Отож наведеною вище нормою КПК України прямо визначено, що після завершення досудового розслідування прокурор або слідчий зобов'язані надати учасникам кримінального провадження доступ до матеріалів досудового розслідування, у ході якого можна робити копії наданих матеріалів, у тому числі й висновку експерта.

Отримавши в ході ознайомлення з матеріалами досудового розслідування копію висновку експерта, учасники кримінального провадження, зокрема і сторона захисту, в разі виявлення невідповідності його вимогам законодавства можуть вживати заходів для оскарження такого висновку до Центральної експертно-кваліфікаційної комісії Міністерства юстиції України (надалі – ЦЕКК).

Так, згідно з вимогами пунктів 1, 5 розділу VI Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2015 р. № 301/5 (надалі – Положення) визначено, що відповідно до статті 14 Закону України «Про судову експертизу» за порушення вимог законодавства України про судову експертизу та/або методичних вимог під час проведення досліджень атестованих судових експертів може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності.

Документами, що містять інформацію про можливі допущення судовим експертом порушень вимог нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності та/або методик проведення судових експертиз, є акти перевірок діяльності судових експертів, які не є працівниками державних спеціалізованих установ, звернення до Мін'юсту керівника НДУСЕ, а також звернення

юридичних, фізичних осіб, які є учасниками справи, або кримінального провадження, або правовідносин, до яких залучено судового експерта з метою надання висновку (Наказ Міністерства юстиції України, 2015).

Отже, вказаним Положенням надано право фізичним особам, які є учасниками кримінального провадження, звертатися до ЦЕКК із заявами про порушення дисциплінарного провадження щодо конкретного експерта, який порушив вимоги нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності та/або методики проведення судових експертиз у ході проведення відповідної експертизи в кримінальному провадженні.

Подаючи заяву про порушення дисциплінарного провадження, особа-заявник має викласти всі обставини, які свідчать про конкретні порушення судовим експертом вимог нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності та/або методик проведення судових експертиз і вказати суть порушення з покликанням на частину висновку експерта (сторінка, абзац) із зазначенням конкретних положень нормативно-правових актів та/або методик проведення судових експертиз (назва, пункт, частина тощо), що їх експерт порушив.

5. Підстави для оскарження висновку експерта

Здебільшого основними обставинами, які особа-заявник зазначає у відповідній заяві, є такі:

1. Невідповідність спеціальності експерта виду проведеної ним експертизи.

Так, п. 4 ст. 101 КПК України визначено, що запитання, які ставлять експертові, та його висновок щодо них не можуть виходити за межі спеціальних знань експерта (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Пунктом 2.3 Розділу II Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 (надалі – Інструкція № 53/5) передбачено, що експертові заборонено вирішувати питання, які виходять за межі його спеціальних знань (Наказ Міністерства юстиції України, 1998). Отож

проводити експертизу і надавати відповіді на поставлені питання можуть виключно ті експерти, які мають відповідну кваліфікацію за конкретною спеціальністю.

Якщо вирішувати питання, які виносяться на експертизу, буде експерт за відсутності необхідної кваліфікації за спеціальністю, то такі дії експерта будуть вважати виходом за межі його компетенції, а висновок може бути визнано завідомо неправдивим.

2. Невідповідність змісту питань, поставлених на вирішення експертів, вимогам Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень.

Наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 затверджено Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, якими визначено й орієнтовний перелік вирішуваних питань, що можуть ставитися перед експертом. Проте досить часто в практичній діяльності трапляються випадки, коли перед експертом ставлять питання, сформульовані не відповідно до вищезгаданих рекомендацій.

Відповідно до абз. 3 п. 2.1. розділу II Інструкції № 53/5 передбачено, що експерт має право в разі виникнення сумніву щодо змісту та обсягу доручення невідкладно заявляти клопотання органу (особі), який (яка) призначив(ла) експертизу (залучив(ла) експерта), щодо уточнення поставлених експертові питань (Наказ Міністерства юстиції України, 1998).

Також згідно з абз. 11 п. 4.12. розділу IV Інструкції № 53/5 визначено таке: «...якщо питання сформульовано неясно або його редакція не відповідає рекомендаціям, але зміст завдання експертові зрозумілий, то після наведення питання в редакції документа про призначення експертизи (залучення експерта) він може дати відповідні роз'яснення і викласти питання в редакції, що відповідає зазначеним рекомендаціям» (Наказ Міністерства юстиції України, 1998).

Тобто Інструкцією № 53/5 прямо встановлено, що в разі, якщо перед експертом ставлять питання, сформульовані неясно, або якщо їхня редакція не відповідає рекомендаціям, експерт має право

клопотати перед органом, який призначив експертизу, уточнити поставлені питання з наданням такому органу відповідних роз'яснень з приводу таких питань.

При цьому слід зазначити, що жодне з рекомендацій Інструкцією № 53/5 питань не може бути наведеним та не має містити виразів, що становлять відповіді на поставлені питання щодо фактів, для вирішення яких і призначено експертизу. Якщо питання, які поставлено для вирішення експертові, не відповідають вимогам Інструкції № 53/5, а експерт у свою чергу надасть на них відповіді, то висновок такого експерта можна вважати необґрунтованим.

3. Застосування експертом неправильної методики проведення судової експертизи.

Під поняттям «методика проведення судової експертизи (далі – методика)» слід розуміти результат наукової роботи, що містить систему методів дослідження, які застосовуються в процесі послідовних дій експерта з метою виконання певного експертного завдання (Постанова Кабінету Міністрів України, 2008).

Проводячи те чи те дослідження, експерт зобов'язаний використовувати певні методики, за допомогою яких зможе надати відповіді на поставлені перед ним питання. Такі методики повинні бути перевірені на предмет їх допуску для застосування під час проведення експертизи згідно з Реєстром методик проведення судових експертиз, доступним на офіційному сайті Мін'юсту (Несінов, 2017).

Однак досить часто під час проведення досліджень експерти допускають певні помилки. Причини помилок експертів можуть бути об'єктивними і суб'єктивними. Прикладом перших може бути відсутність науково-дослідної методики, без якої експерт ніяк не зможе зробити обґрунтовані висновки, навіть якщо є наявними всі необхідні ознаки для встановлення висновку. Є і такі випадки, коли методика для дослідження існує, але в ній закладено такі недоліки, які унеможливають проведення дослідження, або ж коли експерти помилково використовують не ту методику, яка насправді потрібна, хоча й висновки при цьому було зроблено правильні (Зозуля, 2018).

Тому якщо в ході проведення дослідження експерт використовує іншу методику (неправильну), то його висновок слід визнавати недостовірним.

4. Недотримання експертом правил оформлення (структури) відповідного висновку.

Вимогами Інструкції № 53/5 встановлено, що висновок експерта складається з трьох частин: вступної (вступ), дослідницької (дослідження) та заключної (висновки).

Основною частиною висновку, в якій наводять докладний опис проведених досліджень відповідно до поставлених питань і всіх виявлених при цьому фактичних даних із вказанням застосовуваних методів та методик, є дослідницька. Однак трапляються випадки, коли експерти не повністю дотримуються вимог до складання дослідницької частини, зокрема це стосується теоретичного напрямку цього дослідження.

Так, здебільшого в окремій частині розділу «Дослідження» експерт цитує, наводить витяги із законодавчих та нормативно-правових актів, не пов'язуючи їх з тими результатами дослідження, які мали бути отримані внаслідок використання цих норм і бути обґрунтуванням цих результатів дослідження, тобто така теоретична частина становить собою набір витягів із законодавчо-нормативних актів і не має причинно-наслідкового зв'язку, який би підтверджував, як експерт використовував ту чи ту законодавчу норму для обґрунтування отриманих результатів.

Отож проведення експертом дослідження без належного його нормативного обґрунтування є порушенням, яке впливає на повноту, об'єктивність самого дослідження та обґрунтованість його результатів.

5. Проведення експертом дослідження для з'ясування питань права.

Згідно із ст. 242 КПК України та п. 2.3 Інструкції № 53/5 визначено, що предметом висновку експерта не можуть бути питання права.

Проте в порушення цих норм органи досудового розслідування в окремих випадках, особливо під час призначення судово-економічної експертизи, на вирішення експертів ставлять питання щодо встановлення в діях посадових осіб недотримання вимог законодавчих та нормативних

актів при виконанні ними покладених обов'язків та встановлення причинно-наслідкового зв'язку між такими діями та їхніми наслідками. Зазначене питання має правовий характер і не належить до завдань судово-економічної експертизи, тому в разі вирішення експертом згаданих правових питань його висновок можна вважати таким, що суперечить вимогам Інструкції № 53/5.

Надалі за наслідками подання особою заяви про порушення дисциплінарного провадження із викладенням у ній всіх обставин, які свідчать про конкретні порушення, вчинені експертом, дисциплінарною палатою ЦЕКК може бути ухвалено рішення про порушення дисциплінарного провадження, витребування в судового експерта пояснення та надання доручення на здійснення аналізу висновку експерта інформація в якому є предметом оскарження, члену (членам) постійного чи змінного складів палат ЦЕКК або іншим науково-дослідним установам судових експертиз.

Під час проведення аналізу оскаржуваного висновку експерта особа, яка уповноважена на його здійснення, проводить перевірку відповідності висновку вимогам нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності та методикам проведення судових експертиз і за його результатами складає довідку, якою підтверджує або не підтверджує дотримання експертом вимог Інструкції № 53/5 під час складання такого висновку.

Надалі, якщо за наслідками розгляду питання щодо дисциплінарної відповідальності судового експерта буде встановлено недотримання експертом вимог Інструкції № 53/5, дисциплінарна палата ЦЕКК вправі ухвалити рішення щодо притягнення судового експерта до дисциплінарної відповідальності та застосування відповідного дисциплінарного стягнення.

На підставі такого рішення дисциплінарної палати ЦЕКК учасники кримінального провадження під час слухання справи в суді по суті зможуть заявити клопотання про визнання такого висновку експерта недопустимим доказом.

Висновки. Підсумовуючи результати проведеного дослідження, зазначимо, що учасники кримінального провадження можуть ініціювати перевірку висновку експерта не тільки в порядку ст. 332 та ст. 356 КПК України, тобто під час су-

дового розгляду, але й оскаржити його до ЦЕКК на стадії завершення досудового розслідування, зокрема за наслідками ознайомлення з матеріалами справи в порядку ст. 290 КПК України, під час якого буде виявлено невідповідність такого висновку експерта вимогам законодавства.

Можливість оскарження висновку експерта до ЦЕКК є дієвим механізмом, за допомогою якого насамперед сторона захисту зможе поставити під сумнів повноту, достовірність та об'єктивність експертизи, призначеної органом досудового розслідування, що, відповідно, може суттєво вплинути на ухвалення судом кінцевого рішення в справі.

Література:

- Кравець, Н. В. (2019). Особливості призначення та проведення експертизи у кримінальному провадженні: новели законодавства. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. Випуск 15. С. 167–173.
- Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 року № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, С. 88.
- Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. *Офіційний вісник України*. 1998. № 46. С. 172.
- Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів: Наказ Міністерства юстиції України від 03.03.2015 р. № 301/5. *Офіційний вісник України*. 2015. № 17. С. 278.
- Несінов, О. М. (2017). Використання недоліків у висновках експертів на користь сторони захисту. *Журнал «Адвокат»*. № 3. Retrieved from: <https://iadvocate.com.ua/vykorystannya-nedolikiv-u-vysnovkakh-ekspertiv-nakoryst-storony-zahystu/>.
- Паладійчук, О. Ю. (2015). Значення судової експертизи у вирішенні завдань кримінального провадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 34. Том 3. С. 87–89.
- Про затвердження Порядку атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2008 р. № 595. *Офіційний вісник України*. 2008. № 49, С. 33.

Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997. № 8. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97#Text>.

Шабаровський, Б. В. (2019). Способи перевірки висновку експерта у кримінальному процесі України. *Право і безпека*. № 2 (73). С. 82–86.

Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 року № 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28.

Зозуля, Н. В. (2018). Висновок експерта та інструменти його оскарження. *Українське право*. Retrieved from: <https://ukrainepravo.com/scientific-thought/pravova-pozytsiya/vysnovok-eksperta-ta-instrumenty-yogo-oskarzhennya/>.

References:

- Kravets, N. (2019). *Osoblyvosti pryznachennia ta provedennia ekspertyzy u kryminalnomu provadzhenni: novely zakonodavstva* [Features of appointment and conduct of examination in criminal proceedings: novelties of the legislation]. Irpin: Mizhnarodnyi yurydychnyi visnyk. [in Ukrainian]
- Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy (2012). [Criminal Procedure Code of Ukraine]. Kyiv: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. [in Ukrainian]
- Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy «Pro zatverdzhennia Instruktzii pro pryznachennia ta provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen ta Naukovo-metodychnykh rekomendatsii z pytan pidhotovky ta pryznachennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen». (1998). [Order of the Ministry of Justice of Ukraine “On approval of the Instruction on appointment and conduct of forensic examinations and expert research and Scientific and methodological recommendations on the preparation and appointment of forensic examinations and expert research”]. Kyiv: Official Gazette of Ukraine. [in Ukrainian]
- Nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Tsentralnu ekspertno-kvalifikatsiinu komisiuu pry Ministerstvi yustytzii Ukrainy ta atestatsiuiu sudovykh ekspertiv». (2015). [Order of the Ministry of Justice of Ukraine “On approval of the Regulations on the Central Expert Qualification Commission under the Ministry of Justice of Ukraine and certification of forensic experts”]. Kyiv: Official Gazette of Ukraine. [in Ukrainian]
- Nesinov, O. (2017). *Vykorystannia nedolikiv u vysnovkakh ekspertiv na koryst storony zakhystu* [The use of shortcomings

- in the conclusions of experts in favor of the defense]. Dnipro: Zhurnal «Advokat». [in Ukrainian]
- Paladiichuk, O. (2015). *Znachennia sudovoi ekspertyzy u vyrishenni zavdan kryminalnoho provadzhennia* [The importance of forensic examination in solving the problems of criminal proceedings]. Uzhhorod: Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. [in Ukrainian]
- Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku atestatsii ta derzhavnoi reiestratsii metodyk provedennia sudovykh ekspertyz»*. (2008). [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine „On approval of the Procedure for certification and state registration of methods of forensic examinations”]. Kyiv: Official Gazette of Ukraine. [in Ukrainian]
- Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy «Pro sudovu ekspertyzu v kryminalnykh i tsyvilnykh spravakh»*. (1997). [Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine „On forensic examination in criminal and civil cases”]. Kyiv: Rishennia Verkhovnoho Sudu Ukrainy. [in Ukrainian]
- Shabarovskiy, B. (2019). *Sposoby perevirky vysnovku eksperta u kryminalnomu protsesi Ukrainy* [Methods of verifying the expert's opinion in the criminal process of Ukraine]. Kharkiv: Pravo i bezpeka. [in Ukrainian]
- Zakon Ukrainy «Pro sudovu ekspertyzu» (1994). [Law of Ukraine “On Forensic Examination”]. Kyiv: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. [in Ukrainian]
- Zozulia, N. (2018). *Vysnovok eksperta ta instrumenty yoho oskarzhennia* [Expert opinion and tools for appealing]. Lviv: Ukrainske pravo. [in Ukrainian]